Acc. 171

लिङ्गोचिङ्गेलाप
तौ पतत्लिङ्गम्
पक्षौ नंगनयतीति
लिङ्गम्॥ पक्षलिङ्ग
उक्षा सनाथेभ्योनि
तितेलिङ्गम्

लिंङ्गवृत्तिः॥
पत्रं१६
प्रकृत्यैव
मधुसूदनः॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

श्रीमते रामानुजाय नमः हरतु हरस्तवदुरितं तेकनकरजः पुनाधिजरे शिरसि श्रीरङ्गपतिरिव हृतभुजनिर्यत्तनिभागीरथीयस्य १ लिंगजिन्नासुनाचार्यः दृष्टः शिष्टैरेकनचितेरुदंवरस्विस्मरेत्रोवाचेतेकाम्यवाद्यावान् कश्चिज्ज्ञातःशब्दोयेनपुंसकेनवोध्यव्यः कस्मिन्दित्यनिर्दिष्टनामधेयेः त्रिषुतेषुयस्यसज्ञातःशब्दः यथास्त्रीमिकर्तेमित्यादि सचशब्दश्चतुर्विधः जातिशब्दः गुणशब्दः क्रियाशब्दोयदृच्छाशब्दः जातिशब्दोगौरश्वःपुरुषोहस्तीशकुनिर्वृक्षएः इत्यादिगुणशब्दोनीलशुक्लहरितइत्यादिक्रियाशब्दः पचतिपठतिगच्छतीत्यादियदृच्छाशब्दोडित्थडित्थकालवोलोवालवेल्ल इत्यादिः सज्ञातःशब्देनपुंसकेवोध्योज्ञातव्यःतुशब्दोऽवधारणेनपुंसकमितिनपुंसानुस्त्रीउभयोर्नपुंसकमित्यर्थः तथाचसतेकेशवतीस्त्रीस्यात्लोमशः पुरुषस्तुतःउभयोरतरंयच्चतदभावेनपुंसकमितिनयाद्दरणस्त्रीत्रिषुसत्रेहेत्रेनेत्रेयात्रे

श्रीराम

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

तेऽन्नतः शब्दः प्रत्येकमभिसंबध्यते एकश्चायमस्यैकाक्षरकस्वरमित्यर्थः ईइरेते
यचैकाक्षरस्त्रियांतावुद्दस्यमवतिरयंस्त्रीयोषित इयंश्रीर्देवतादिरेषतः प्रभृतिति
रयमश्वेऽक्षरकपरिरेखाएकजितिकिंसेनानीःग्रामणीःशरदादयोविशब्दाःस्त्रियां
भवंतिरयंशरत्ऋतुविशेषःरयंदरतगतावास्थानेरयंदयतरीलारयंश्रावट्ज
लधरसमयःचकारःक्रमुकपाछीःरावकारोवधारणेस्थलोकेस्त्रीयोनेस्तेऽहशरा
पूर्ववयोनिपुंसकतास्थूणाचऽणीचस्थूणेणीयोनेस्तस्त्रिलिंगेभवतःरयस्थूणाकाष्ठ
मयीद्विकर्णिकारयमर्गमेवादिलोमातरेवस्थूणेणीयेवेयास्त्रयोऽहशराःकचे
योनेपुंसकतेरेरेऽहस्थूणेरेरेशरणार्गेऽहशराःकचेयोरितिकिंरेहमाभेणालास्थूणा
रयमेवाल्पेसर्वस्यास्त्रिनोमूजलनानूश्चैवमुक्तायःसर्वशब्दोनिरवशेषेबाचीसर्व
महिनामजलनामचनेपुंसकेभवतिस्मृतिनामतावतरदमहिलोचनेनेत्रेनयनेरू
पेएमित्यादिजलयद्यायःरदंजलंतोयमत्रिलेम्नेवुनोनीरंवारिउदकमित्यादिजे

श्रीराम

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

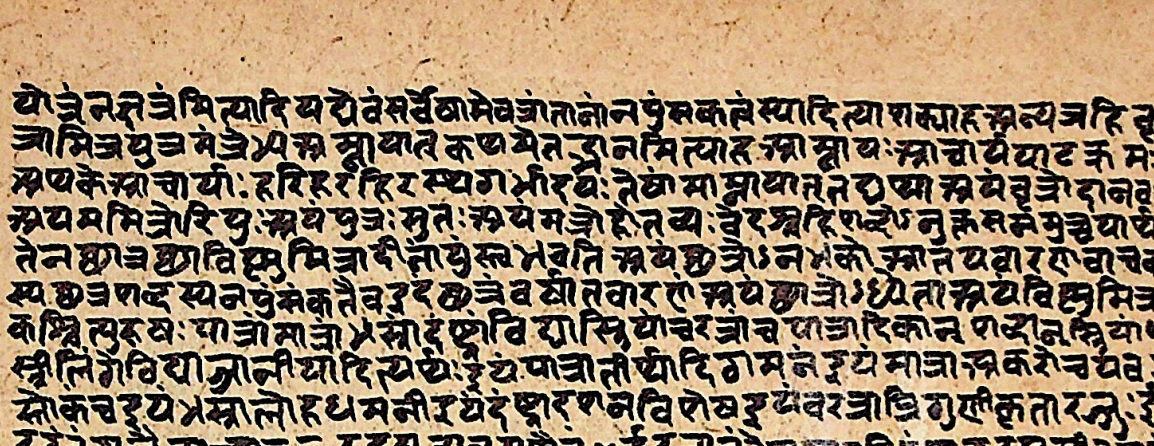

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

त्वाश्रयसज्ञनकृच्चर्योवरुत्यादिवादुसंज्ञाभ्रुजःवादुःचालनरुत्यादि
कंठसंज्ञत्वाद्गौवाशब्दस्यापिपुंसिप्रयोगःप्राङ्गौतीत्याख्यातेयोभवेद्गौ
वाशब्दस्यापिस्त्रीलिंगनाभवतेरयंगौवाशिरोधरकंधराद्येवमादयःशब्द
ललाटोदरनेत्रक्लिनपुंसकानिस्युःशब्दयःशब्दानपुंसकेस्युर्भवेयुःद
शब्दरुदंललाटभ्रुवोरुपरिस्थानेरुदमरुदमुदरंजठररुदंनेत्रंस्कंधसंधि
ऊर्मिधन्यजलयःपुंस्यूकयोलगुल्मसंज्ञाःऊर्मिश्चधनिश्चमेजलिश्च।
ऊर्मिधन्यजलयःरात्रिशब्दोपुभवेत्रिषुरूर्मिस्तरंगाःस्युधनुष्यूर्मिःशब्दःस्यात
जलिःकरसंपुटःस्त्रीपुंसयोलगुल्यसंज्ञाःस्युःसंज्ञाशब्दोप्रत्येकमभिसंबध्यतेसो
ष्मकयोलश्चगुल्मश्चस्त्रीपुंसयोलगुल्माद्यासंज्ञाःपंचयास्तेपुंसिभवंतिस्युः
यमोकोधरःदनशब्दःस्यंकयोलःचदनैकदेशःगुल्मसंज्ञाश्चस्युगुल्मः

श्रीराम

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

लनामत्वात् स्त्रियादस्याधिनपुंसकत्वे प्राप्तेऽतिस्त्रतस्तदुक्तायः स्त्रियादं वर्जयित्वा
इत्यर्थः स्त्रियधिकारात्तस्मिन्सभवतिइमास्त्रायः वहुवचनंसर्ववर्जनेकुसुमना
मसर्वेनपुंसकस्यास्तद्गुविभाषयानलकुसुमनामसर्वनिरविःकथनंपुंसकति
गंभवतिनद्याद्यदंकमनेयंकजंकोनदंकल्हारंकुरेशमित्यादिजलकुसुमद्दादिगान
पुंसकेप्राप्तेःपद्मस्यविभाषयाकिंपतेरदंपद्मस्यपद्मःइतिचवंतेसतिभीतोचकै
किलस्ववनेरतेऽतेतजलजातःपद्मःस्त्रोतुकामाइवोत्थिताःसभाहतेवदारयादि
—दानस्वरतसज्ञाश्चक्रतेपादोवर्जनार्थंस्त्रभणदमेकंवर्जयित्वास्त्रवुदामेघा ते
जीमाख्यासज्ञायांचोदाहरत्यर्थः— नाःशीतकाःकंधराइतेमादयइदंस्त्रभरमे
केणःशिरेरुहाःइमेनखाइमेदताःकंवसनतारनासज्ञायुसिस्त्रियोभवंतीतिकं
ठसेनाःसासेनावाहुसेनाश्चपुंसिभवतितद्यथास्त्रयेकंठःगलइत्यादिसूत्रेस न

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

॥४॥
लि०

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

किः श्लेष्मधातुविकारः स्नायुमांसशरीरस्थः स्रवमाणिला पुवत्रस्त्रीः कज्जलादित्यः
पुंसिवाभवेद्वृद्धेति हेकत्वान्नतत्रवृद्धशब्दस्यनपुंसकत्वेप्राप्तेः पुंस्त्वविधा
यतेवृद्धशब्दोवानपुंसकलिंगोभवतिरदवृद्धवेराध्यनस्त्रयवृद्धाप्रजा
पतिःयद्वेवयत्रयकंनोतेनपुंसकंभवतिरावंसतिरानन्दस्याभिनपुंसक
तास्मात्पुंस्त्वंत्रयभावोपुंस्त्वंवहृश्वः तेनरानन्दस्यपुंस्त्वंभूमीमासधारा
त्रयःस्त्रियंधृतिवेणिरक्षाव्यंश्नुतेशब्दास्त्रियंभवतिरथवृत्तिःस्वत्वेरथ
सीमागामभर्तारःरथेसंध्यादिनावसानेरथेरात्रिःरात्रेरथधृतिःयाम्यः र
थेवेणिःकेशरचनारथेखारीयाहिमाणविशेषः पुंसिनिशीथोऽर्द्धरात्रःस्यात्रूप्र
भातरथेयाकरणरथेशलाकालोरथमनीतिःग्रहणविकल्पनिवृत्त्यर्थंपु
योगेकर्णेहन्नपुंसकेरमश्रुजानुगरंपुंसोयोगेःपुंयोगेःतस्मिनकर्णेहन्न॥
भवतिःयाश्रवेकर्णेःश्रोत्रेकुंतीयुत्रश्रुहन्नःकयोत्परेरश्रुमश्रुजानुगर

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

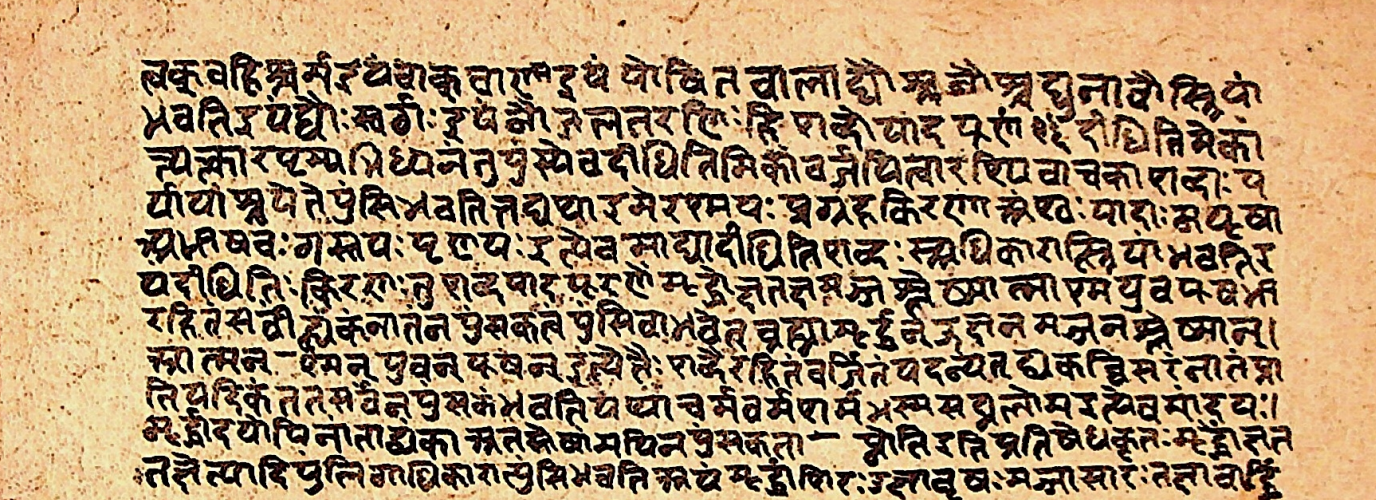

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

6

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

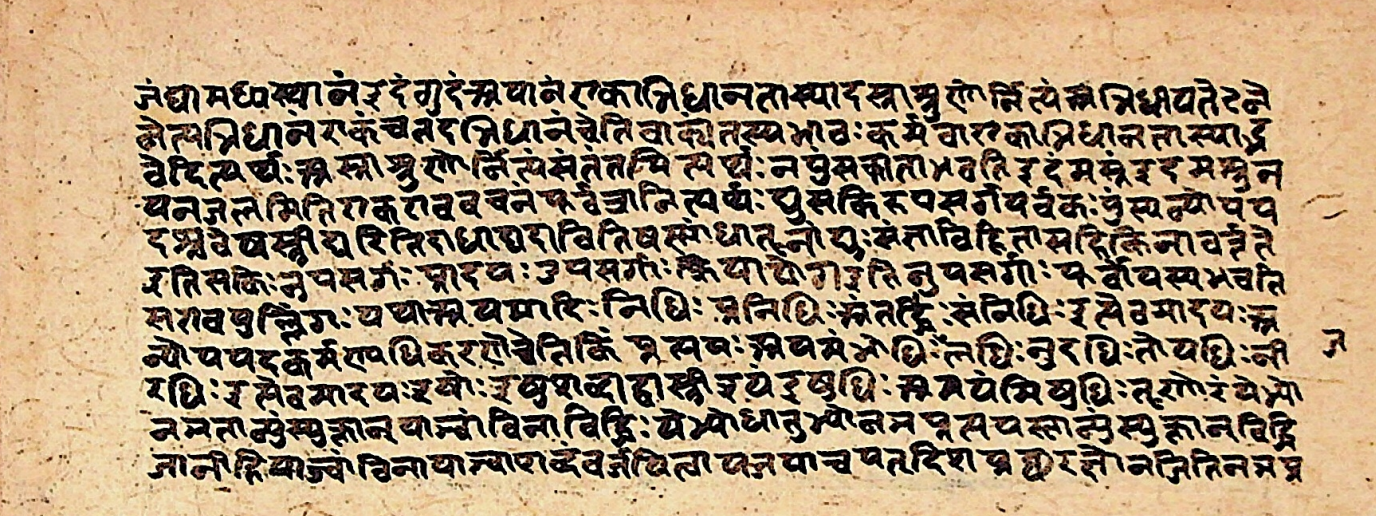

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

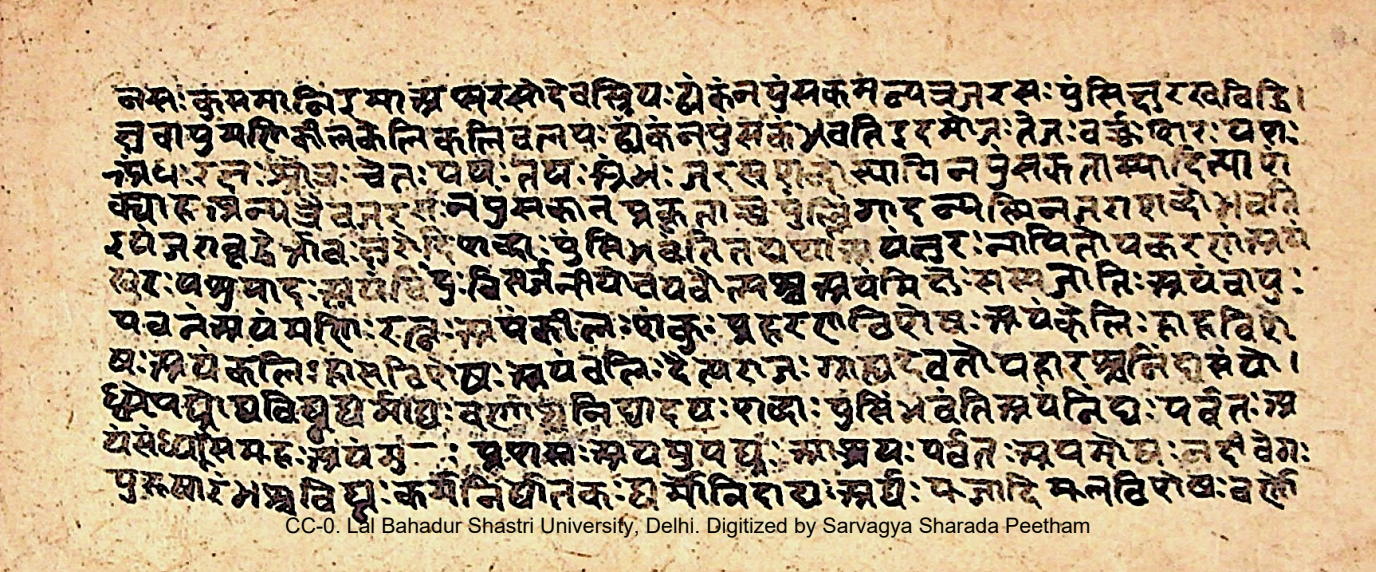

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

नपुंसकलक्षणे उक्तदोषः एवं पुंसि अवेति न्यायेन वटः प्रावरणं घटः प्रेत्यकृत्यः कुटः
भग्नघटः कलशः अवटः कूपः खटः शिरसि प्रहारः पटः स्त्रीप्रसादः किंतु वस्त्रे
कः कीटः कूर्मः कूटस्तद्योगे नपुंसकता कूटतटशब्दौ नपुंसकौ भवतः इदं कूटं द्रव्यम्
इदं कूटतटं नदीकूलं येन जातिशब्देन प्रथमा प्रकृतिर्वा यासि कर्मणि स्त्री सा
पुंयोगे स्त्रियां विशेष्यादभयलिंगेष्वयं वरः एषः स्त्रियां अवेति न्यायेन प्रथमा प्रकृतिः॥
स्त्रीलिंगमित्यर्थः इदं चेत्यादिविशेषः यज्ञदत्तकेशतिन्यासः अयं सदाकेशरः अयं
वयाखेदः अयं शिखाकरः अयं सर्गः नाकः त्रिदिवः त्रिदशालयः सुरादिः स नूनं
मतान्यसूक्ष्मत्रिविष्टपशब्दस्य पुंस्त्वं तत्र त्रिविष्टपस्य दुभयलिंगेनपुंसकं
नपुंसकलक्षणे इदं त्रिविष्टपं स्वर्गः संवत्सरः शिरः मासः ऊर्वरा देवासुरसंधिना
नीत्यर्थे पुंयोगः स्यात् परस्परं संकारिनाशे च संधिनशब्दः पुंस्येकवचनेऽसंधि

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

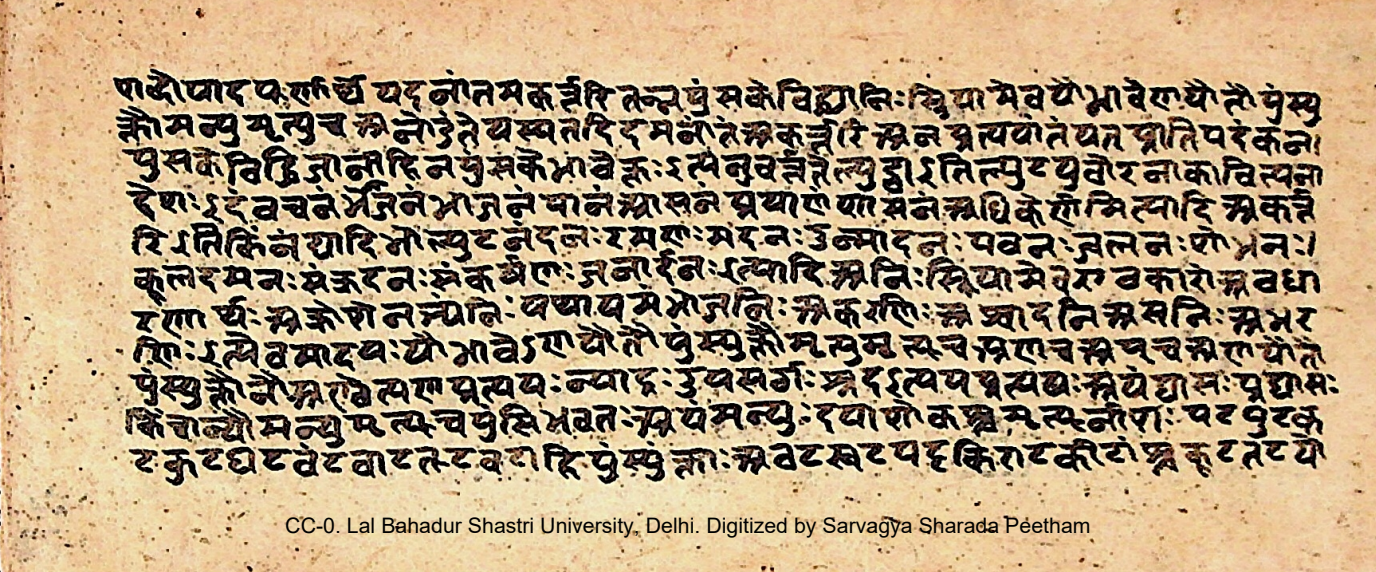

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

कथिता: द्विजपदेशा नागहविराश: मालाकूवेलाकूलेतमुरस्यदेलाक्रीडास।
धनदेलाभुक्तोत्पशिलाकाश्मतुलारातमुन्मानशीलाविरुद्धचेष्टसेनाहस्य
स्त्रीरथपारातिसपुरायः स्त्रावलिःलेक्किरेणस्त्रुवलिःकारःउपहारस्त्रुमलिःभ्रम
रःदद्रुःकुष्ठविशेषःवागुरःमृगवेधनीदृक्षःपातालजालमलरानकपालशैवा
लशीलनालानिचारचरविषद्विचक्षिद्विलतायप्रकृतिकानिरतेकलतीयापु।
कलितलतायस्थानेनपुंसकस्यदृष्टलतापातालशीलितलतायप्रकृतीनिविद्विजनी
दियथारेयातलतेरमातलेजलेमत्स्यवधनेगवाक्षस्त्रमलेपावरलेमईनस्था
नेवृक्षहीनाभक्तपालमलकास्थिरस्त्रीरोवालजलसंभवणीलेविनयःनालेपद्मा
दीनाचीरजीर्णवल्कचीवरंनिलुपावरणंवियतेस्माकाणःमुद्रनितेवस्त्रपगुल्मसा।
नुवेणगयगणकुरयास्त्रपुंसिस्युर्नीवरफलमलंगानिविमुच्चारातेशदा
पुंसिस्युःस्त्रियेमुद्रेमुद्रितरिपुणःनिर्वृतःस्त्राङ्गाःस्त्रीकटीःदृसणस्वामलह्

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

श्रीयाद

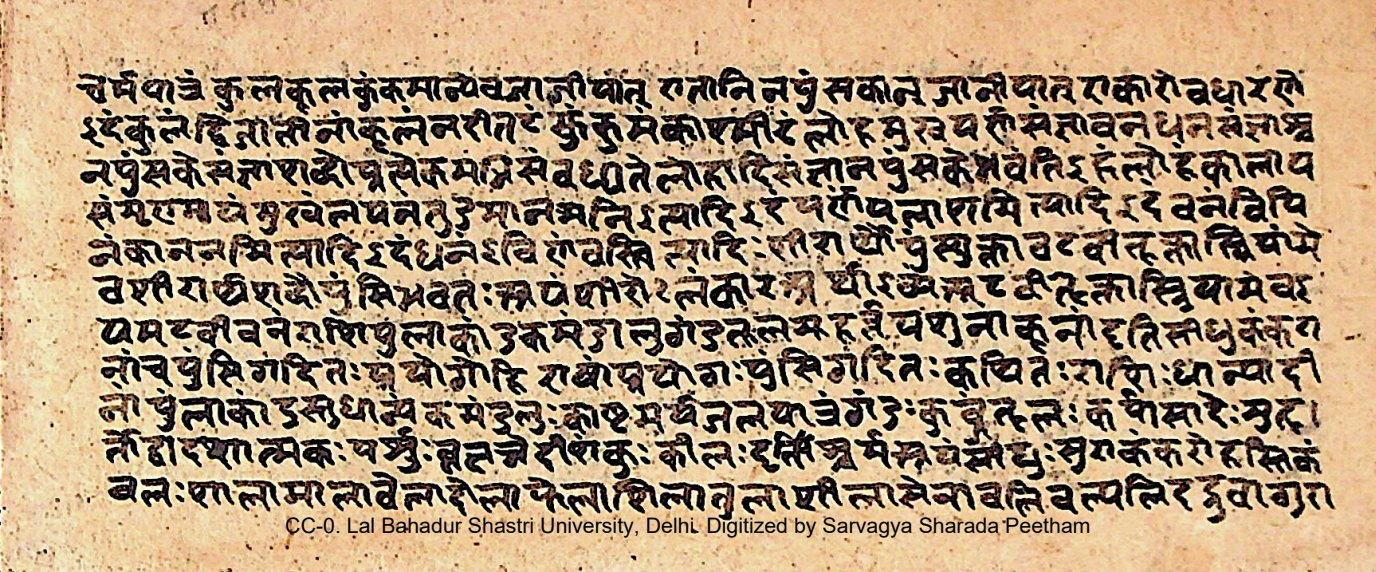
CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

वधीते संवत्सरप्रतिधापिनोरात्रानोसंवत्सरपर्यायानोतिर्यादिपर्यायानोचपुंयोगः
स्यादित्यर्थः तथा च यसंवत्सरः हायनः समः वत्सरः इत्यादिः अयंगिरिः पर्वतः
मधरोत्तलः इत्यादिः सामान्यप्रतिधापिनोयमासः हिमवान्मलयोपिपुंसिचेत्यः
वैणवः जैष्ठः इत्यादिः अवर्णवर्णाचिनोयमर्णवः समुद्रः सागरः कारवरसरित्वा
वितिरित्यादिः अनुसंतः गुणः रेमंतः इत्यादिः देवतावाचिनोदेवोमरः इत्यादिः अनुरुद्रः देवः
दानवः दैत्यः इत्यादिः एतत्प्रतिधापिनोनरः कोऽर्हः मार्गणः इत्यादिः असिवाचिनोयमसि
खड्गोमलाग्रः इत्यादिः एकवाचिनोयमेकः कश्चिमः अन्यतरः अन्यतमः इत्यादयः अरिवा
चिनोयमरिः शत्रुः वैरीरिपुः विपक्षः अमित्रः सपत्नः निघ्नः इत्यादिः भाकृष्टकसा
रत्रिष्कालुलित्यस्मिन्यामिकाचरतेपदानित्यस्मिन्यमेतिरेवमादीनिकृदन्तानाम
कारमनीमस्यादिनाऽनीयरजुःगए मयीरष्टिकाघट्टमतिकाऽष्टिकाकाष्टिकाचेति
घृष्टिरम्प्रत्ययेनवलिसरितेचविरेवविद्युतानामभिधानेस्त्रियामेतियथाऽय

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

सिद्धिः स्यात्पुंसगात्पक्षादिस्यादीनीहरूक्तेनपुंसके भवति इदं एकृत पुरीवन्नीतेषु
तेषोणितेकठिनं मुक्तादिनारनीदिवसनामानि पुंसिस्त्रियांहिदुइतारादिनाहनो
नपुंसकेभवतः इदंदिनमहः स्त्रियंहिदुइतारादिजदयःरात्रादिः स्त्रियांभवतिइमंहिर
यानयुगंपुंसिभवति अथयानयुगःपुंस्युक्तःस्त्रियांसमास्त्रैवर्षंशरद्
वृत्तयेतेनरनेहतयुगंकृतेपुंसिस्त्रियांभवतिसमवर्षाश्रवहवचनंप्रवेगःरमाः ता
समाःसमावर्षीःरात्रकारद्वधारेभवतिनपुंसकेवेगेसंख्यापरेस्यगत्रस्यसंख्यापर
स्यतस्यैवपुंसिवेगद्विज्ञानीयात्सरसमासोनवर्त्रेरतिसमासःतस्यरात्रिशब्दस्य
पुंसिवेगद्विज्ञानीयात्सवर्षरात्रःअहर्गत्रःवर्षगत्रःपुरमधुनेगतिविद्यान्नपुंसकेवा
स्त्रियंभवेदर्द्धिःपुरीनिनपुंसकेविज्ञानीयात्इदंपुरंनगरंमधुतौदृजगतविश्वेभाद्धिः

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

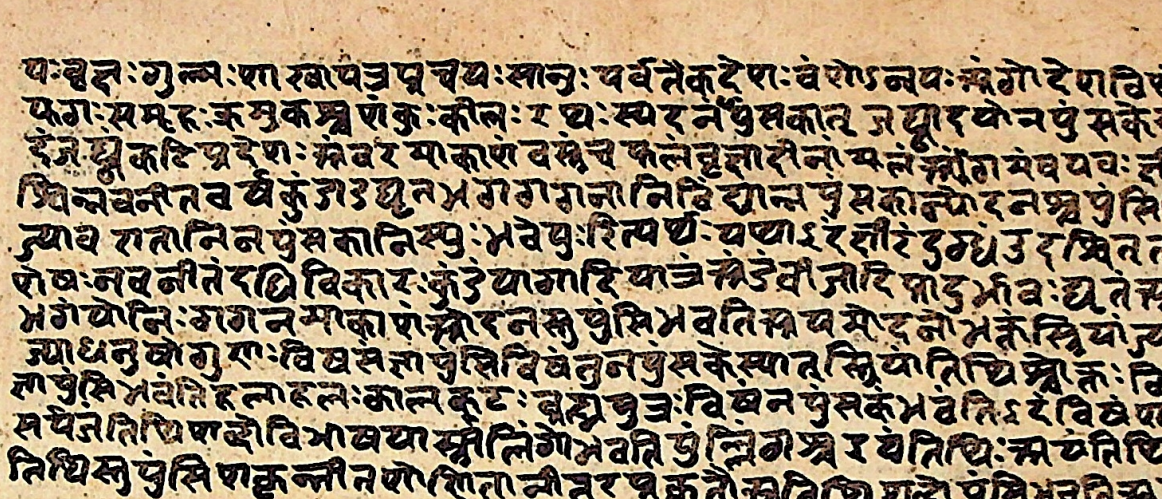

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

न

तानेवँपुंसकतास्यात्रदंसर्पिःहविःदेवान्नवर्हिःपवित्रेत्यादिरदंवपुःशीरं
सायुजीचत्रमालधानुःशस्त्रमित्यादिषुजगद्हरेनवरत्नहतादिभःसुजगद्ह
तेगुणवचनब्राह्मणादिभ्यःकर्मणिचरदंसैकुमार्यौशौक्लवाह्मीराह्मरात्रि
पुंसिस्त्रियांवाष्टलिंगेमुख्यानिवाहुसिधुमणयःनेशब्दाःपुंसिस्त्रियंचभवे
तिरथंपात्रलिःशिरंवौःअरथंमुहिःअथंमहिःरथंमरानिरथंमरातिःरथंवाहुः
अथवाहुःरथंसिधुःअथसिधुःरथंमणिःअथंमणिःआणीर्धःचक्रेत्रिरः
स्त्रियांमदुवौचाधिरनेशब्दःपुंस्त्रियंभवतिरथंमणीःरथरासारथंधुरांक्षी
लक्षरथंपरीरथंयुतवृभुरथंतदधिपासारथंगीःवाल्मुतहर्षेःस्तदरोव
णीकरतुषारतुषवुडुदकेणाघतंतुलचयाःसुःपुंसिएतेशब्दाःपुंस्त्रियांभवेयुःणी
कराःवुकणःतुषारोरुमसहतिःतुषेधान्यतुषःवुडुदःकेणाजलस्यसमुद्रस्यचन्द्रो
दोमत्रेस्यायःतेडुतेधान्यस्यस्रावपःपिष्टकस्यस्रस्थिमुक्ताजुदर्विसिकांतस्त्रियं

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

श्रीराम

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

कुडानि एतानि नपुंसके भवंति इदं तालुचरनैकुरेशः इर येजीवस्थानेऽग्नि तिः पा
र्श्वकुकुंदर विराम तलधनलवर्णाक्षुन्यवेहि एतानि नपुंसकान्यवेहि स्ववशे।
त्यर्थः इदं पार्श्वे शरीरस्य कुकुंदरं नितंबकूपहवविण्यं तलमधः धनेऽविण्ल
ढ एऽक्षराष्टौ उत्तमपदस्थाने ऊर्ध्वाग्रहिहासिरोधराणक्कलीस्तालुकीविद्धि
ऊरणतान स्त्रियंविद्धि इदं कुक्षिकुंदरं ग्रीवाजिह्वारसनाशिरोधरामूर्धा।
शंक्वलीवेदुस्य अन्यदुक्तं च कुक्षिः एषशिरोवलयेरखलारेखाचहि कू
प ओष्ठौ लोम्नः स्त्रियं सरहा त्रेतारतेशब्दाः स्त्रियं भवंति इदं शरीरवृक्षस्य शिरोवाच
कलाविलानेमेखलाकोचरेखारोजिवनस्पंक्तिः एतानि मस्थायुः शरीरस्य अ
स्थाकरः उत्तमाख्याः त्यात्तः त्यालाचरवहणयोनी यंत्रेतायुगं भवतजसिध्मपदं
वर्ष्मकसरवुः स्थिरवरानविद्यानूपुंसकत्वमस्मित्यस्यरसदेवरातेशब्दान पुंस
के भवंतिइदं भयत्रासः वीजेसंकुरोत्पत्तिकारणं सिध्यकुष्ठविशेषः पदस्थानेव

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

उदिता एते शब्दाः स्त्रियामुदिताः कथिताः । अथ स्थिरा स्त्रियां मुक्ताहेम्नां जः पुंसि रः
विः भङ्गसाधनी सिकता वालुका स्त्रियां तिरौ तनूरुहे नेऽनुवाद्यस
स्यां निद्रा स्यात्कोद्रवे च नपुंसकान्येव चटके च राजान्नपुंसके भवति स्त्रि
नेत्रमक्षिणि मगधेन नौवाले जलसंभवे नलसुरभेणे भाजनेमण्डले पद्ममस्तु
क्लीबे हरितालं तारः नदे पंसवः स्त्रियां द्यूतेस्यात्पुंसि हारगरस्य स्यात्पुंसि राजः काश्मिधने
चटके रक्तिमरत्नविकारे वहारो वहार एवार्थः नित्यपदेषु द्वयसत्कं पुंसके
विट्टिण्डाः पुंसि पो क्लाः — त्रिषु पदेषु निर्यासः त्रिषु पदेषु मध्ये द्वितीयसत्क
मेतन्नपुंसके विट्टिरदमहेद्वितीयेण सकलाः पुंसि पो क्लाः स्त्रियां वानावानमहः म
येसहणकटस्य स्त्रीत्रिषु रासा स्त्रियां पुंसि भवति स्त्रियां त्रिषु सर्जरसः गो
गुलुरित्येव मादयः विंशत्यानवतेस्त्रिंशति प्रभृतयोनवतिपर्यंताः स्त्रियां भवंति ङी
माः त्रिंशतिः त्रिंशति पंचाशत षष्टिः सप्ततिः अशीतिः नवतिः नपुंसकेतालुरादयो

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

विवरास्यानेनपुंसकेविद्वितीयेतुउच्चमासादानिधानेचतीयेतुउच्चेनपुंसकेविद्वितीया
नादिपलेऋव्यामीत्यपुंसकेत्वित्यादिरदविवरंविलेखिदूधरंकुहरंसुषिरंइत्या
दिरदेतीयेपुण्यस्थानेतुउच्चंकथमाषादीहयःप्रियंगवश्चस्त्रियांवयवा
माषाद्वीहयःपुंसिभवंतियवाःस्मयवामाषाःमुद्गाःकुलत्थाःगोधूमाःति
लयवाद्याःसस्यंसर्वेयाःप्रियंगवस्तुस्त्रियांवाहमाःप्रियंगवःपल्लवउच्चः
पुंसिनपुंसकेकिणलवस्त्रियांलाजाःपल्लवणदासिभवंतिभृष्टेपल्लवःदेकिण्ल
वंयवलाजाजतुरुग्रेचनाथिंडिकाकुंडुलपाश्रेवकुणादयःएद्धःस्त्रियंभवंतिदेवक्
णवेरःरुचनागोपिथेथिंडिकाप्राण्यंगेकुंडःखर्जूरनयाश्रिःकल्लंलकपयवकल्मा
षवल्लकल्यंगेहैयुखलोहिन्यःभुर्भुरपुंसचरवाणश्चपुंसिकपदमंसौगतेप्रद्धाः
पुंसिभवंतिमद्यकल्लंलोगभीणयःकथःश्लेष्मापयःस्तोदितविकारःकल्मावंसस्य
जातिःकल्कःसर्वौषधीनांचूर्णेकल्यःकालेचरिमाणेगोहोगूहेमरवेयतःसोदिन्यारि

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

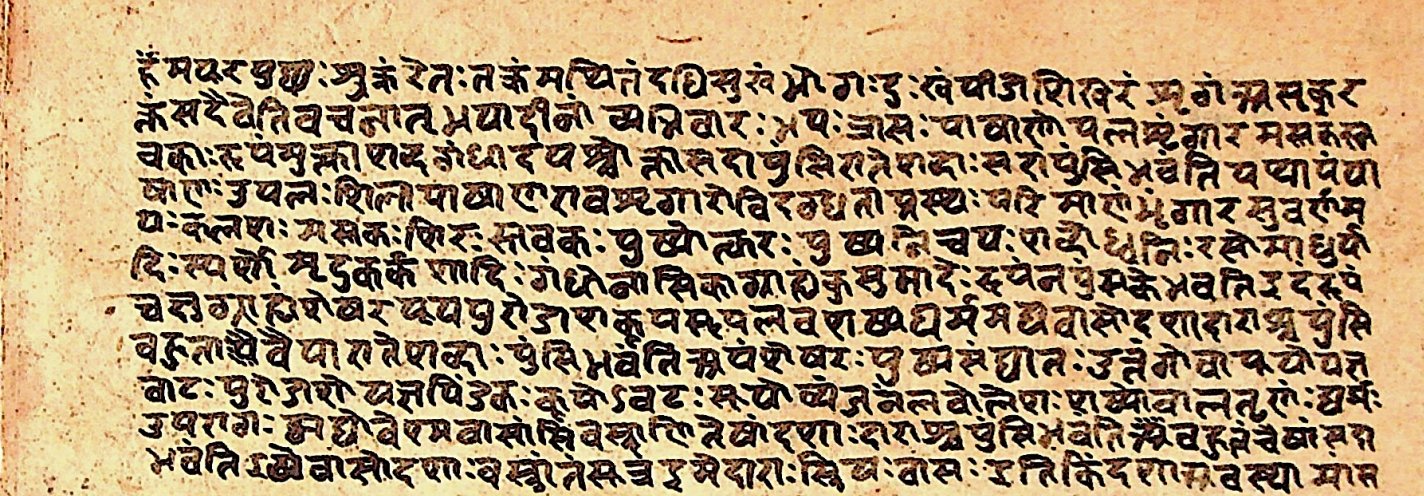

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

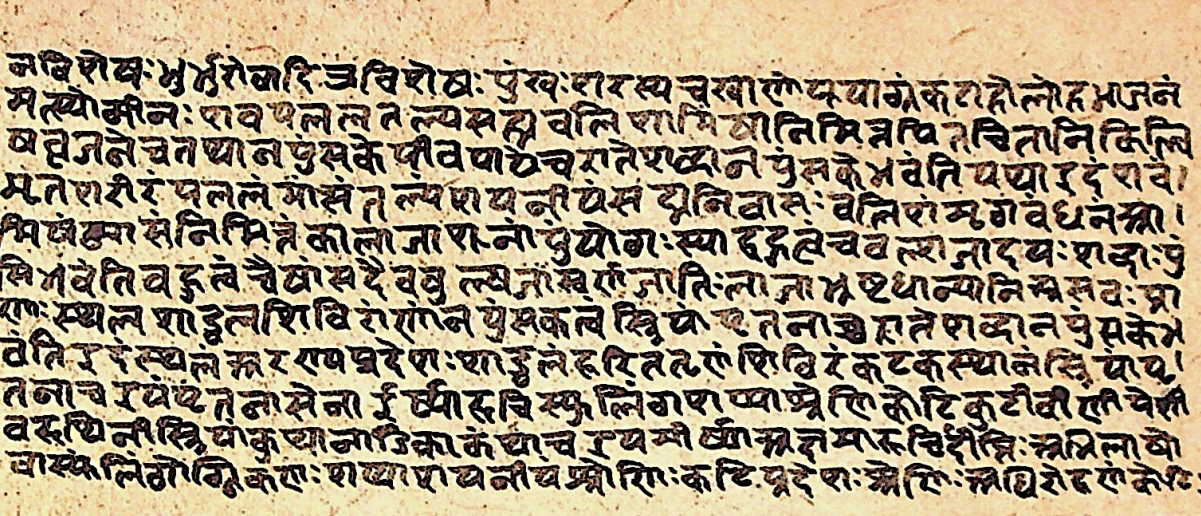

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

76

धमनीपरिवृतसंभागुरुपर्वतस्य तृष्मा कूपावतारा ख्याकूपयन्त्रकोकिन्यः रा
तास्त्रियस्तुः प्रतिशीराधारानिर्मिताः श्रवणेतत्पादयः एतास्त्रियो भवंतिरूप
तृष्माधिपास्कूपावतारा ख्यावतारोचिद्वेरा ख्या मार्गः कथितः वैश्यवृत्तिः काकिनीप
एतस्यचतुर्थभागः प्रतिशीरातिरस्कारणाधारान्तर्मयीपर्वतस्थरेखानिमिचक्र
विद्धाचतुर्थगलकलचेतरेखालक्षित्पकुलराकनानपुंसकभावपरणविद्धा
पणयः चतुर्दशिनीनपुंसकतेजानीहिरंचतुष्पंचयुगलेयुग्मंकलेजनःचे
लवस्त्रतातिःस्वेतभद्रभाउत्पत्तिरकुलेजुदिहारविधानशाकखुरंपणविं
कृतव्यापिमक्षरस्यपणचतुष्कंपरिमाणेरयमउनरकंकपलगुडमणि।
मेदुर्दुरकुरुलयुग्माकशवृतश्रृंगवर्जिताःपुंसिमंचश्रवणेशब्दाःपुंसिभवंतिक्षयेर
योवेगःमेदयोजनाश्रयःनरकःमतीचात्मादिःअसरश्रकयालःशिरोऽवयवः।
मित्राभाजनंचगुडःरक्तविकारःमणिःरत्नमेवृषिश्लेदुर्दरोऽर्कःकुरुलोधान्य

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

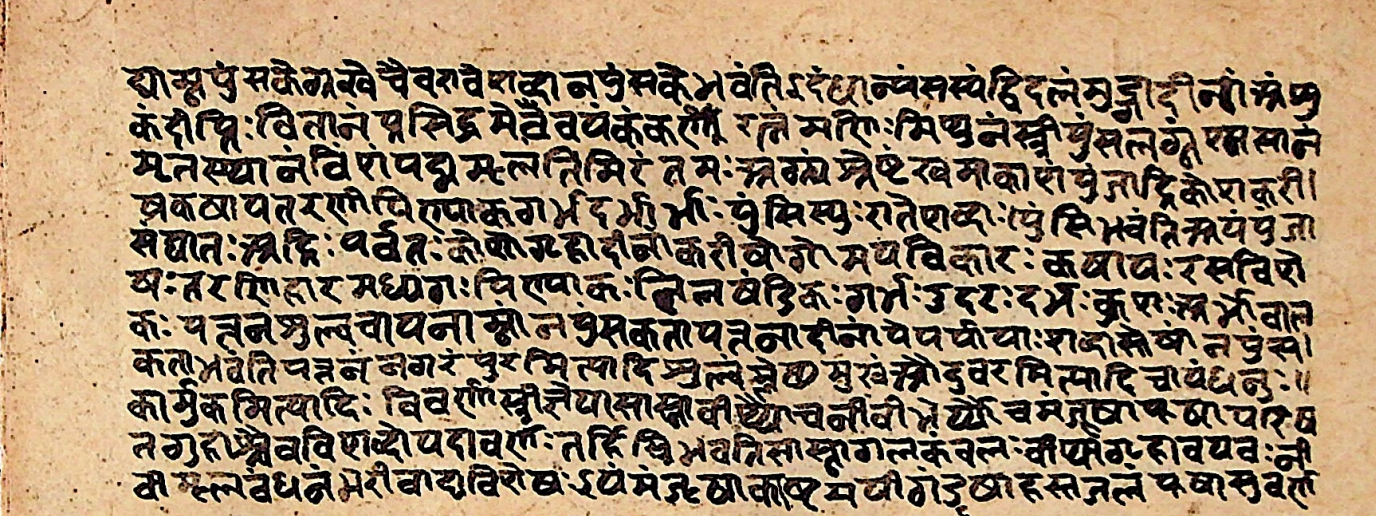

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

नःजवरः कुक्षिःकृतघ्नाः कुणपगन्धेध्मोवह्निसंभवः घृतकदंडकुशकगसेगा
मविट्पाः पुंसिगतेपुंसिभवंतिन्नयंव्रातःसंघातःकूटःसरःजलाशयःदंडःन्नाहालकु
टश्चकुणपःपूतिःकटाहःन्नयंगहृदिःसंगामेपुंविट्पालतागुल्मःपलाशि
पर्णादिनावेमाकुणपकुंडौचपलाशाद्रुःस्त्रियंकथितःदंडोपलाशकंडश्चवेमादयः
पुंसिन्नयंवेमातेनुसाधदंडःकुणपोमतेशरेकुंडःएमभुःकंदरश्चंद्रोपवेशरे
णधानाकंदरादयएव्याःपुंसिभवंतिन्नयंकंदरःपर्वतैकदेशःखयःसंघातःप्रो
वेऽवृस्यनाक्षिकादिवरंपस्परिदेशःदेशोदेणःरेणुःपांसुःधूनःकेतुःकेदार
खेऽघसमान्नपुंसिलिंगेकपादश्चातेपुंसिभवंतिन्नयंकेदारःक्षेत्रंखेऽःरज्जुवि
कारःपलंधान्यंछेदकःकयादोहारविधानेहेलाकांचीलालासुधाचुंबनेचन
स्त्रियांरातेपत्न्यांस्त्रियांभवंतिरयंहेलान्नानादरःकांक्षांमेखलालालाश्लेष्मणि।
कारःसुधान्नतेष्वेवक्लिचूणेन्नयंवेरिणकेशरचनाहानिस्तानिवाचंयमतपस्वी।
न्नस्वाहारातेपुंसियंभवंतिहानिरपचयःग्लानिरशक्तिःवापीपुष्करणीदीर्घिका

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

78

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

प्रत्येकवर्तिकासादीपटोलिका स्वाहामेत्रावसानेनत्रीमनःशिलोपानस्त्रियांस्या
त्पुंसिहारतालेक्लीबेपादयःशब्दःस्त्रियांभवति इयंतत्रीस्त्रीमनःशिलाःद्वानु
द्रव्यउपानत्पादधीस्यात्पादयःपुंसिभवतिनपुंसकेशिवकीलकंचक्षणः
सूक्ष्मःहारोरोगःपुंसिस्यात्सागरास्त्रिषुस्त्रजिखलेविरिंचावशब्दःपुंसिभवतिन
पुंसकेशणःपलकुटीस्त्रजिखलेत्रिषुज्ञानादिरपेस्त्रजिखलाःस्त्रियांखलारदंस्त्रजिखलेचम
सेस्त्रभनिदाघपशुस्त्रकविकटस्त्रियांस्युक्तारातेपुंसिभवतिस्त्रियांचमससोमपात्रेस्त्री
यंसभःसाभैत्रिकोगुणःनिदाघोहेमंतपशुगवादिःस्त्रीकोद्रव्यान्यादीनांविकारःपि
ष्टकृतपरिमाणेद्रव्येगुडोवल्कलेकुडलाहमत्रिस्त्रजिखलेनकक्कुदस्त्रीस्त्रक्क
लानितीरेलस्त्रजिकवचानिचैवविद्यादितरजातौवल्कलादीनिनपुंसकेजानीयात्
इदंवल्कलंतूलेवृहत्तकुकुडलेकर्णभूषणेहिमंतुदिनेचिस्त्रंमकःस्त्रजिनेकल
कंकक्कुडद्रवभस्मनिलकेपुन्नपुंसकेनशकलेखेडःतीरनदीकूलेउत्स्त्रजिखलेधान्यादिरो

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

CC-0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri. Sarayu Trivedi Shrestha Peetham

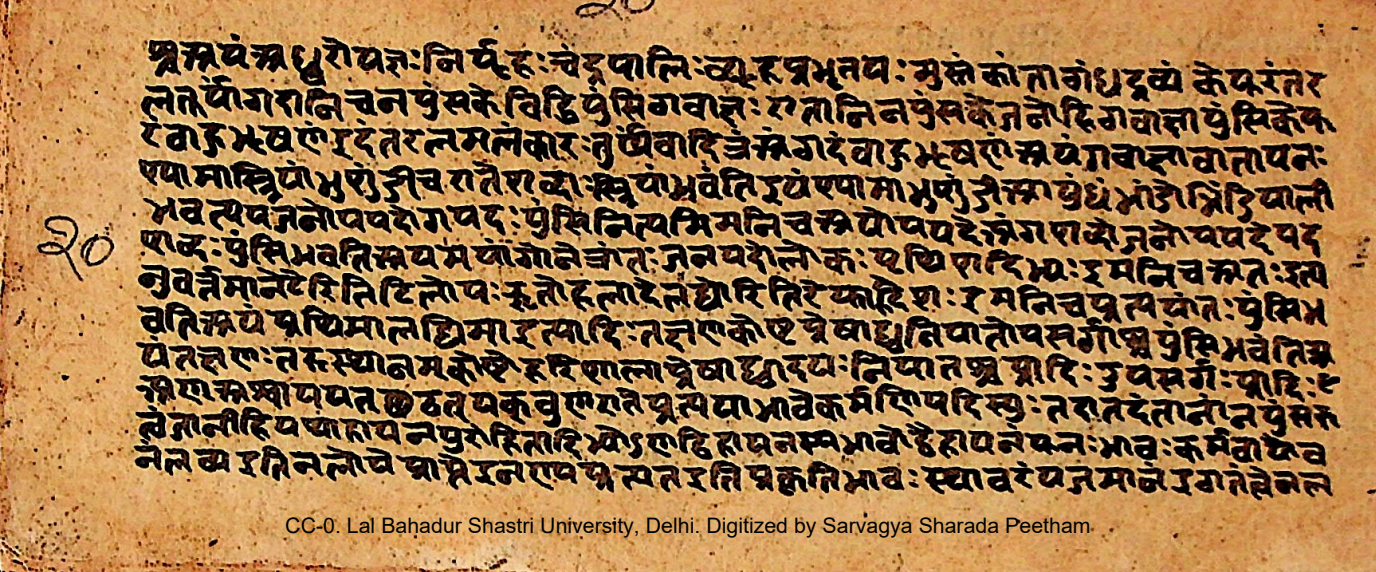

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham